

**O'ZBEKISTONDA SAYYOHLIK TURIZMINI RIVOJLANTIRISH**

*Tangriyeva Sabina*

*Toshkent kimyo xalqaro universiteti,  
turizm fakulteti, talabasi*

*Raimbaeva Muqaddas*

*Toshkent kimyo xalqaro universiteti,  
turizm fakulteti, talabasi*

**ANNOTATSIYA**

Bugungi kunda O'zbekistonda ijtimoiy hayotning barcha sohalarida keng ko'lamli islohatlar amalga oshirilmoqda va ushbu islohotlarning asosiy maqsadi mamlakat iqtisodiyotini yanada rivojlantirish va o'zbek xalqining turmush farovonligini oshirish ko'rsatkichidir. Turizm O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishi va o'sishida muhim o'rin tutadi va keyingi yillarda turizmning boshqa sohaları qatori mamlakatda ziyorat turizmini rivojlantirishga katta e'tibor berilmoqda. Hozirgi kunga kelib, dunyoda ibodat va ziyoratgohlarni o'rganishga qiziqish kuchaygan, chunki muqaddas joylar insonlar kundalik hayotining ajralmas qismi bo'lib kelmoqda. Ushbu maqolada sayyohlik turizmi rivojlantirish va yurtimizda olib borilayotgan keng qamrovli islohatlar haqida ma'lumotlar berilgan.

**Kalit so'zlar:** turizm, kompaniyalari, sayyohlar, mehmonxonalar, me'moriy yodgorliklar, qadimiy masjidlar, madrasalar va maqbaralar.

**АННОТАЦИЯ**

Сегодня во всех сферах общественной жизни Узбекистана проводятся масштабные реформы, главной целью которых является дальнейшее развитие экономики страны и повышение уровня жизни узбекского народа. Туризм играет важную роль в экономическом развитии и росте Узбекистана, и в последние годы, наряду с другими направлениями туризма, большое внимание уделяется развитию паломнического туризма в стране. В настоящее время в мире наблюдается повышенный интерес к изучению культа и святынь, поскольку святые места являются неотъемлемой частью повседневной жизни людей. В статье представлена информация о развитии туристического туризма и комплексных реформах, которые проводятся в стране. наша страна.

**Ключевые слова:** туризм, компании, туристы, гостиницы, памятники архитектуры, древние мечети, медресе и мавзолеи.

**ANNOTATION**

Today, large-scale reforms are being carried out in all spheres of social life in Uzbekistan, and the main goal of these reforms is to further develop the country's economy and increase the standard of living of the Uzbek people. Tourism plays an important role in the economic development and growth of Uzbekistan, and in recent

years, along with other areas of tourism, great attention has been paid to the development of pilgrimage tourism in the country. Nowadays, there is an increased interest in the study of worship and shrines in the world, because holy places are an integral part of people's daily life. This article provides information about the development of tourist tourism and the comprehensive reforms that are being carried out in our country.

**Keywords:** tourism, companies, tourists, hotels, architectural monuments, ancient mosques, madrasahs and mausoleums.

## **KIRISH**

O'zbekiston o'zining ko'plab tarixiy-me'moriy yodgorliklari, turfa xil iqlimi va tez sur'atlarda rivojlanishi bilan butun dunyo diqqatini o'ziga tortmoqda. Asrlar mobaynida O'zbekiston Buyuk ipak yo'lining savdo, savdogarlar va sayohatchilar, jo'g'rofiyashunoslar va missionerlar, isti'lochilar va zabt etuvchilarning yo'lida joylashgan edi. Ayni paytda esa, O'zbekiston tashabbuskor, madaniyat, tarix, an'ana va ekzotik mamlakatlarga qiziquvchilar uchun maftunkor sayyohlik yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda.

## **ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI**

Markaziy Osiyoning qoq markazida joylashgan O'zbekiston qadimiy tarixning jozibali uyg'unligi, ajoyib me'morchiligi va samimiy mehmondo'stligi bilan azaldan e'zozlanib keladi. So'nggi yillarda mamlakat boy tajribalar va unutilmas xotiralar bilan to'ldirilgan madaniy odisseyini izlayotgan sayohatchilar uchun tashrif buyurishi kerak bo'lgan joy sifatida paydo bo'ldi. O'zbekistonda sayyohlik turizmi industriyasining rivojlanishi dunyoning turli burchaklaridan tashrif buyuruvchilarni jalb qilish va mamlakatning turli madaniy gobelenlarini namoyish etishda muhim rol o'ynadi. Madaniy meros va me'moriy mo'jizalar: O'zbekistonning Ipak yo'li savdo yo'lining markazi sifatidagi yorqin o'tmishi o'zining ulug'vorligi va go'zalligi bilan tashrif buyuruvchilarni hayratga soladigan hayratlanarli obidalar, tarixiy joylar va me'moriy mo'jizalar merosini qoldirdi. Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlar qadimiy masjidlar, madrasalar va maqbaralar mamlakatning boy merosidan dalolat beruvchi tirik muzeydir. Bu me'moriy mo'jizalarni sinchkovlik bilan asrab-avaylash va ta'mirlash nafaqat tarix ixlosmandlari va san'at ixlosmandlarini o'ziga jalb etibgina qolmay, balki O'zbekistonni YuNESKOning Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritib, uning jahon miqyosidagi madaniy ahamiyatini yanada ta'kidladi. Mehmonxona va turizm infratuzilmasi: O'zbekistonda sayyohlik infratuzilmasining jadal rivojlanishi sayyohlar oqimining ortib borayotganini moslashtirish va ularga qulay va boyituvchi tajriba bilan ta'minlashda muhim rol o'ynadi. Jahon darajasidagi mehmonxonalar, butik mehmonxonalar va ekologik toza turar joylarning barpo etilishi mehmondo'stlik landshaftini o'zgartirib, turli xil imtiyozlar va byudjetlarga mos keladigan turar joy variantlarini taklif qildi. Bundan tashqari, transport tarmoqlarining kengayishi,

aeroportlarning modernizatsiya qilinishi, sayyohlarga xizmat ko'rsatishning yaxshilanishi O'zbekiston bo'ylab sayohatni yanada qulay va qulay qilib, tashrif buyuruvchilarga mamlakat bo'ylab qulaylik va qulaylik bilan sayohat qilish imkonini berdi.[5]

Oshpazlik lazatlari va gastronomik tajribalar: O'zining xushbo'y ziravorlari, to'yimli nonlari va shirali go'shtlari bilan mashhur bo'lgan o'zbek oshxonasi mamlakatning ko'p madaniyatli merosi va Ipak yo'li davridagi ta'sirlarni aks ettiruvchi pazandalik taomidir. O'zbekistonda sayyohlik turizmi pazandachilik san'atini tashrif buyuruvchilar tajribasining asosiy tarkibiy qismi sifatida qamrab oldi, bunda o'zbek oshxonasining xilma-xil ta'mi va an'alarini namoyish etuvchi taom sayohatlari, pazandachilik kurslari va gastronomik festivallar o'tkazildi. Mehmonlar palov, shashlik va samsa kabi an'anaviy taomlardan tatib ko'rish, shuningdek, choy marosimlari, sharob tatib ko'rish va mamlakatning jonli taom madaniyati bo'ylab hissiy sayohatni ta'minlaydigan bozorga tashrif buyurishga taklif qilinadi.[3]

Madaniy festivallar va tadbirlar: O'zbekiston taqvimi sayohatchilarga mamlakatning boy merosi va zamonaviy ijodi bilan tanishish imkoniyatini beruvchi madaniy festivallar, an'anaviy bayramlar va badiiy tadbirlarga boy. Buxorodagi "Ipak va ziravorlar" festivalidan tortib, Samarqanddagi "Sharq taronalari" xalqaro musiqa festivaligacha bo'lgan ushbu tadbirlar dunyoning turli mamlakatlaridan san'atkorlar, musiqachilar, hunarmandlar va ijrochilarni birlashtirib, o'z iste'dodlarini namoyon etish va O'zbekistonning madaniy rang-barangligini tarannum etishga xizmat qiladi. Sayohatchilar bayramona ruhga sho'ng'ish, seminarlarda qatnashish, jonli ijrolarga guvoh bo'lish va mahalliy hamjamiyat bilan muloqot qilish, ularning sayohat tajribasini boyitadigan unutilmas aloqalar va madaniyatlararo almashinuvlarni yaratish imkoniga ega.

Barqaror turizm va hamjamiyat ishtiroki: Global turizm sanoati barqarorlik va mas'uliyatli amaliyotlar sari intilar ekan, O'zbekiston mahalliy aholi va atrof-muhitga foyda keltiradigan ekologik tashabbuslar, jamoatga asoslangan turizm loyihalari va madaniy asrab-avaylash sa'y-harakatlarini ilgari surishda faol ishtirok etmoqda. Ekologik toza turar joylarni targ'ib qilish, hunarmandlarni qo'llab-quvvatlash va tabiiy yashash joylarini saqlash kabi barqaror turizm amaliyotlari nafaqat O'zbekistonning madaniy va tabiiy merosini himoya qilish, balki sayohatchilarga mahalliy hamjamiyat bilan muloqot qilish va ularning farovonligiga hissa qo'shish uchun mazmunli imkoniyatlar yaratadi.[2]

## **MUHOKAMA VA NATIJALAR**

O'zbekiston ajdodlardan bugungi kungacha saqlanib qolgan me'moriy yodgorliklari bilan faxrlanadi. Xivadagi Ichan-Qala majmuasi, Buxorodagi tarixiy markazlar, Shahrisabz va Samarqand shaharlari UNESCO ning "Butun dunyo me'rosi" ning maxsus ro'yxatiga kiritilgan. Bu shaharlardagi takrorlanmas yodgorliklar va

me'moriy inshootlar o'tmish zamonlarni o'zida aks ettirib, mamlakat tarixida katta rol o'ynaydi.

Toshkent.

Toshkent – O'zbekistonning poytaxti va Markaziy Osiyodagi eng katta shaharlardan biri. O'zbekistonda hozirgi paytda ham Toshkent o'zbekistonning O'zbekiston Havoyo'llari va xalqaro aviakompaniyalar yordamida xalqaro transport yo'nalishlarining chorrahasidir.

Toshkent dunyoning eng qadimiy shaharlaridan biridir. 2009-yilda u o'zining 2200 yilligini nishonladi. Bir paytning o'zida Toshkent zamonaviy ishlab chiqarish markazidir, bu yerda 500 dan ortiq kompaniyalar turli xil mahsulotlar; samolyotdan traktorgacha, televizordan to'qimachilik va oyoq kiyimlargacha ishlab chiqaradi. Toshkent tez sur'atlarda tarixiy yodgorliklar va zamonaviy osmono'par binolarning o'zaro uyg'unligida zamonaviy rivojlangan xalqaro megapolisga aylanmoqda. Bugungi kunda O'zbekistonda yuzga yaqin muzeylar ishlab turibdi va ularning yarmi mamlakatning poytaxtida joylashgan. Ularning har biri o'zbek xalqining boy madaniy merosini aks ettiradi. Poytaxt markazida Temuriylar tarixi Davlat Muzeyi joylashgan bo'lib, uning ulkan ko'k gumbazi Samarqandning qadimiy gumbazini eslatadi. Uning eksponatlari O'zbekiston hududida o'rta asrlardagi davlatchilik shakllarini shakllanishidan guvohlik beradi va Amir Temur davridagi fan, madaniyat va san'atning rivojlanishini aks ettiradi.

Samarqand.

Asrlar mobaynida O'zbekiston shaharlari Buyuk ipak yo'li va qadimiy transkontinental magistral hayotida muhim rol o'ynadi. Birgina Samarqand esa "Buyuk Ipak yo'lining yuragi" deb nom oldi. Qadim davrlarda Samarqand "Islom me'morchiligi marvaridi", "Dunyo ko'zgusi" kabi nomlar bilan ta'riflangan. Qadimiyligi bilan Rim, Afina va Vavilonga teng bo'lgan Samarqand o'zining 2750 yilligini nishonladi. Samarqand buyuk qo'mondon va Chingizxondan keyingi markaziy Osiyoning hukmdori Amir Temur davrida Buyuk Movarounnahr davlati poytaxti etib tanlanganda o'zining eng yuqori gullab-yashnash nuqtasiga yetdi. Bu vaqtda keng qamrovdagi shaharsozlik ishlari amalga oshirildi. Buyuk hukmdor Samarqandda o'z davrining eng mohir hunarmand va ustalarini to'pladi va ular yaratgan ishlar asrlar mobaynida yashab kelmoqda. Amir Temurning nevarasi Ulug'bek bu an'analarni davom ettirdi. Bugunda Samarqandagi yodgorliklar go'zal va ulkan. Bu shaharda qadim xarobalar, madrasa, maqbara va minoralarda saqlanib qolgan qadim tarixning nafasini his etish mumkin. Afsonaviy Registon maydoni Markaziy Osiyoning takrorlanmas me'moriy yodgorligidir. Qadimda bu maydon Samarqandning savdo va ijtimoiy markazi bo'lgan. Bu yerda bir necha asrluk uch ulkan binolari Ulug'bek, Sherdor va Tillaqori madrasalari qad ko'targan. Go'ri-Amir maqbarasi qadim Samarqandning yana bir marvarididir. Buyuk davlat hukmdori Amir Temur va uning ikki nevarasi jumladan sharqning buyuk olim va mutaffakiri Mirzo

Ulug'bek qabrlari joylashgan. Havorang lolalarning yaproqlari tig'iz qilib joylashtirib chiqilgan g'unchaga o'xshash Go'ri-Amir maqbarasi sayyohlar uchun juda taniqli joy. Registon maydoni, Go'ri-Amir, Bibi-Honim, Shoxi-Zinda maqbaralari, Ulug'bek rasadxonasi va shuningdek bir qancha yodgorliklar shaharga tashrif buyuruvchilarni o'ziga maftun qilib kelmoqda.

Buxoro.

Qadimdan Buxoro vohaning zich aholiga ega markazi bo'lib kelmoqda. Uning yoshi 2500 da. Qulay muhit va 140 dan ortiq qadimiy me'moriy yodgorliklarni saqlab qolgan Buxoro sayyohlarning eng sevimli joylaridan biri bo'lib qolaveradi. Huddi to'r bilan qoplangan Ismoil Samoniy maqbarasi, ulkan qo'rg'on va Buxoro hukmdorining mustahkam qarorgohi Ark, Minorai Kalon, jonli labirint kabi ko'plab masjid va madrasalar, karvon-saroylar, hammom kabi yodgorliklar muqaddas Buxoroning tengi yo'q marvaridlaridan bo'lib qoladi.

Xiva.

Buyuk ipak yo'li davridan buyon butunlay saqlanib qolgan shahar Xivadir. U "ochiq osmon ostidagi muzey" deb nomlanadi. Shahar markazidagi ko'plab me'moriy yodgorliklar joylashgan Ichan-Qala majmuasi XVIII asr oxiri XIX asrning birinchi yarmiga tegishli. Buyuk Ipak Yo'lining chorrahasida joylashganligi va bu yerdan karvon yo'li o'tganligi sababli Ichan-Qalaga dunyoning to'rt tomoniga qaragan to'rtta darvozalar qurilgan. Qal'a devorining balandligi huddi haqiqiy sharq ertaklaridagi kabi shaharga maftunkor ko'rinish beradi. Minoralar osmonga yetay deydi, va ularning orasida O'zbekistondagi eng uzun minora Islom-Xo'jadir. Uylarning tekis tomlari uzra maqbara va masjidning charaqlagan ko'k gumbazlari viqor bilan turadi. Xivada xon saroylaridan bir qanchasi saqlanib qolgan bo'lib ulardan eng mashxuri marosimlar o'tkaziladigan, xon dam oladigan va xon xaramlari yashaydigan zal joylashgan ulkan Tosh-xovli saroyidir. Tashqi tomon va devor mozayka bezakli toshlar bilan qoplangan. Shaharning ajoyibligini bilish, tor ko'chalarini o'rganish va "ochiq osmon ostidagi muzey" ning asl taftini his qilish uchun bir kun ham kamlik qiladi.[1]

### **XULOSA**

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda sayyohlik turizmining rivojlanishi mamlakatni chinakam madaniy tajribalar, tarixiy kashfiyotlar va qiziqarli sarguzashtlarga intilayotgan keng doiradagi sayohatchilarni jalb qiladigan ko'p qirrali manzilga aylantirdi. O'zining boy madaniy merosi, samimiy mehmondo'stligi va istiqbolli tashabbuslari orqali O'zbekiston o'zini jahon turizm landshaftidagi eng yuqori darajali yo'nalish sifatida ko'rsatdi va tashrif buyuruvchilarni o'z xazinalarini ochishga va kashfiyot, ma'rifat va o'zgarishlar safariga chiqishga taklif qildi.

### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR**

1. <http://www.uzbekistan-geneva.ch/turizm-191.html>[1]

2. Qudratov G.H., Pardayev M.Q., Otaboyev R. O'zbekistonda turizm salohiyati va uni rivojlantirishda davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari. // xizmat ko'rsatish va turizm sohalarini rivojlantirish: muammolar va ularning yechimlari. - T.: Iqtisodiyot va moliya, 2008. - b. 61-70.[2]

3. Hayitboyev R., Sattarov A. Turizm marshrutini ishlab chiqish texnologiyasi. Samarqand, 2011 yil.[3]

4. Matyakubov U.R. — Ekologik vaziyatni hisobga olgan holda turizmning samaradorligi takomillashtirish yo'nalishlari va istiqbollari mavzusida. nomzodlik dissertatsiyasining konspekti. – Samarqand, 2011. – 12 b.[4]

5. Halikulov A.N. — Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatish sifati va samaradorligini oshirish imkoniyatlar dissertatsiya konspekti. Abstrakt. – Samarqand, 2010. – 25 b.[5]